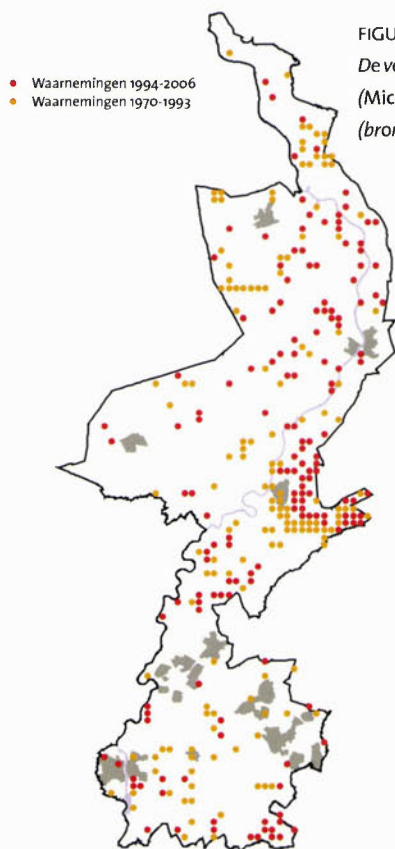

FIGUUR 1
De verspreiding van de Dwergmuis (*Micromys minutus*) in Limburg (bron: NatuurBank Limburg).

FIGUUR 2
In het najaar zijn de nesten van de Dwergmuis (*Micromys minutus*) gemakkelijk terug te vinden, zoals hier te zien in een aspergeveld (foto: H. Heijligers).

zitten in hoog gras, rietvelden en graanvelden maar ook in aspergevelen [figuur 2]! Overigens zijn naast Dwergmuizen ook waarnemingen van alle andere soorten zoogdieren uit Limburg welkom. Waarnemingen kunnen worden doorgegeven met het waarnemingsformulier aan n.huizinga@nhgl.nl. Meer informatie over het atlasproject en een waarnemingsformulier staan op www.nhgl.nl.

Literatuur

- LANGE, R., P. TWISK, A. VAN WINDEN & A. VAN DIEPENBEEK, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging/Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Utrecht.
- HUIZENGA, C.E., L.S.G.M. VERHEGGEN & R.W. AKKERMANS, 2005. Werkatlas Zoogdieren in Limburg. Inventarisatiegegevens periode 1970–2004. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Roermond.

N. Huizinga

lingen en excursies te letten op nesten van de Dwergmuis. De nesten kunnen verstopt

BOEKBESPREKINGEN

'.....IN BEELD'

Bos, F., 2005. Nachtvliners in beeld. 40 pp. ISBN 90 5011 226 9.

HIGLER, B., 2005. Waterbeestjes in beeld. 40 pp. ISBN 90 5011 230 7. KNNV Uitgeverij, Utrecht. Te koop in de boekhandel en via www.knnvuitgeverij.nl voor € 4,95 per deel.

Inmiddels zijn in deze serie 'in beeld' 15 titels uitgebracht over lieveheersbeestjes, paddenstoelen, dagvlinders, mussen, hommels, paardenbloemen, libellen, amfibieën en reptielen, bomen, tuinvogels, weidevogels, broedvogels en slakken. Alle gidsjes kennen dezelfde indeling

met een inleiding over de soortgroep, waarna een klein aantal, vaak opvallende soorten, wordt behandeld. Aan de binnenzijde van de achteromslag worden de soorten nogmaals getoond, natuurlijk handig voor buiten in de tuin of in het veld. Natuurlijk is het aantal besproken soorten beperkt. Het dient dan ook om het grote publiek enthousiast te maken voor de soortgroep en om de interesse op te wekken bij kinderen. In deze opzet zullen de boekjes zeker hun doel niet voorbij schieten, gezien het grote aantal titels wat inmiddels is uitgebracht. Ik zie ze voorlopig als een prima cadeau voor de jarige kinderen in mijn kennissenkring.

HENK HEIJLIGERS

PRAKTIJKGIDS FOSSIELEN Fossielen verzamelen, prepareren en er ook nog wat mee doen

SCHULP, A. 2005. KNNV Uitgeverij, Utrecht. 159 pagina's, met kleurenfoto's en zwart-wit afbeeldingen.

16 cm x 23 cm, genaaid gebonden. ISBN 90 5011 203 X. Prijs € 24,95. Verkrijgbaar in de boekhandel of bij KNNV Uitgeverij te Utrecht (www.knnvuitgeverij.nl).

De ondertitel "Fossielen verzamelen, prepareren en er ook nog wat mee doen" geeft duidelijker dan de enigszins cryptische hoofdtitel weer, waar dit boek over gaat. Het beoogt een soort handleiding te zijn voor vooral de beginnende fossielenverzamelaar ofwel amateur-paleontoloog. Het boek voldoet zeer zeker aan deze doelstelling. Het vult duidelijk een gat op in de natuurhistorische literatuur, juist nu het verzamelen van fossielen als hobby de laatste decennia sterk is toegenomen. Het boek bestaat uit een vijftal hoofdstukken waarvan het eerste de in dit verband basale vraag stelt, én beantwoordt, namelijk "Waar vind ik fossielen". Het boek is een goede wegwijzer voor zowel beginnende als gevorderde verzamelaars om daadwerkelijk fossielen te vinden, zowel binnen als buiten ons land. Ook wordt nadrukkelijk gewezen op

de verantwoordelijkheid van de fossielenjagers wat betreft plaatsen die ontzien dienen te worden, bijvoorbeeld als het beschermde geologische monumenten betreft, zoals de Heimansgroeve te Epen ("Ga daar alsjeblief niet hakken"). Het volgende hoofdstuk, "Het veld in" bevat veel nuttige tips en aanwijzingen. Het is helder en onderhoudend geschreven en omvat een breed scala van zaken die bij het verzamelen komen kijken. Soms gaat

het enthousiasme van de schrijver hierbij wat te ver ("Helemaal ideaal is een eigen vliegtuigje"). Dit ideaal is niet weggelegd voor de gemiddelde lezer van dit boek, die al blij zal zijn met de vondst van een gave of zeldzame zee-egel.

Aan het na-trajet van de vondsten wordt in de hoofdstukken 3: "Lijm en impregneren" en 4: "Prepareren en schoonmaken", uitvoerig aandacht besteed. Soms is deze aandacht zelfs iets te uitgebreid voor de doorsnee verzamelaar, met name wanneer een aantal chemische technieken wordt behandeld. Hier is het boek meer op (semi-)professionele verzamelaars en onderzoekers afgestemd

dan op de amateur.

Hoofdstuk 5 betreft het "Determineren" en alles wat daarbij komt kijken. De auteur beschikt over een breed scala van ervaringen, zowel in het veld als in het laboratorium, en maakt de lezer daar ook deelgenoot van. Hierdoor blijft het boek goed leesbaar. Een deel van die ervaring is opgedaan in het Zuid-Limburgse Krijt en ook om die reden zal dit boek ongetwijfeld ook veelvuldig bij de verzamelaars van fossielen uit deze regio worden geraadpleegd.

De lopende tekst wordt verscheidene keren op een soms hinderlijke manier onderbroken door een lijst van boeken of zelfs vier pagina's

lang (pagina 122-125) door Darwin Core. Dat bepaalde fossielen uit Solnhofen méér details te zien geven onder uv-licht blijkt niet uit de foto's op pagina 157. De tekst bij het profiel van de groeve te Winterswijk is voor een groot deel onleesbaar vanwege het veel te kleine lettertype bij de legenda (pagina 28-29). Deze opmerkingen over de vormgeving doen echter geenszins afbreuk aan de tekst van dit zeer bruikbare boek waarin, meer dan hier vermeld kunnen worden, nog vele nuttige tips en adressen voorkomen, die zowel de aankomende als gevorderde verzamelaar van nut kunnen zijn. Het is ook zeer lovenswaardig dat in dit

boek een oproep wordt gedaan er zorg voor te dragen dat een waardevolle verzameling van een amateur tijdig in een openbare collectie terecht komt om te voorkomen dat deze door eventuele erfgenamen bij het grof vuil wordt gezet.

Het boek zal zeker bijdragen aan het plezier en voldoening van de fossielenverzamelaar. Dit veelzijdige en met enthousiasme geschreven boek verdient daardoor zeer zeker een plaats in de boekenkast van eenieder die zich op de een of andere wijze met fossielen bezig houdt.

J.H. WILLEMS

RECENT VERSCHENEN

BROK, H., 2006. Stinkend-juffertje en duivelskruid. Volksnamen van planten.

Salomé - Amsterdam University Press, Amsterdam (96 pp.). ISBN 90 5356 884 0. Prijs € 14,50. Verkrijgbaar in de boekhandel.

Dit boekje bevat een bloemlezing van het Project Plantennamen in de Nederlandse dialecten dat wordt uitgevoerd door het Meertens Instituut. Binnen dit project zijn in database 220.000 gegevens van plantennamen in Nederland en Vlaanderen vastgelegd en toegankelijk gemaakt via de internetpagina van het Meertens Instituut (www.meertens.knaw.nl/pland). Het

bestand bevat ruim 15.000 verschillende plantennamen. Dit boekje behandelt de plantennamen van slechts acht planten, te weten Lelietje-vandalen, afrikaantje, sleutelbloem, Kaal knopkruid, paardenbloem, lisodde, fuchsia en de Oostindische kers. Stinkend-juffertje en Duivelskruid zijn daarbij de volksnamen voor het afrikaantje en lisodde. In de tekst wordt onder meer uitgelegd waar de dialectnamen vandaan komen en in welke streken gelijkende namen worden of werden gebruikt. Dit laatste wordt eveneens gepresenteerd aan de hand van verspreidingskaartjes. Ook wordt verder in enkele losstaande kaders aandacht besteed aan de herkomst van andere plantennamen, zoals het gebruik van verkleinwoorden in plantennamen of de herkomst van de naam vierdehalfhondsblad

voor de pioenroos. Dat het verzamelen van plantennamen niet nieuw is, blijkt uit het laatste hoofdstuk. Hierin worden historische bronnen van volksnamen opgenoemd en het huidige onderzoek naar plantennamen beschreven.

BAKKER, T.J. & B.P.M. VAN NOORDEN, 2006. Hamsterinventarisatie Mergelland-West. Najaar 2005.

Provincie Limburg, Maastricht (37 pp.). U kunt het rapport verkrijgen bij de afdeling Landelijk Gebied, cluster Natuur van de provincie Limburg (tel. 043-389 7416). Zolang de voorraad strekt.

Na de grootschalige herintroductie van de Hamster in de periode 2002-2004, werden in 2005 slechts enkele Hamsters in de Hamsterreservaten uitgezet. Sinds 1996 wordt het gebied Mergelland-West door de provincie Limburg onderzocht op de aanwezigheid van Hamsters. Dit rapport geeft de resultaten weer

van de inventarisatie in het najaar van 2005. De kartering richtte zich enerzijds op een inventarisatie van het grondgebruik, en anderzijds op de aanwezigheid van hamsterburchten. Tijdens dit onderzoek zijn alleen de kernleefgebieden van de Hamster en de reguliere landbouwgebieden geïnventariseerd. De hamsterreservaten zelf, in Sibbe, Amby en Heer, worden door Alterra onderzocht. Net als in 2003 en 2004 werd een groot aantal percelen aangemerkt

als potentieel interessant voor het afsluiten van beheersovereenkomsten voor opvangranden voor de Hamster. Hierbij worden stroken graan langs de rand van de percelen niet geoogst. De Hamsters hebben hierdoor een belangrijk toevluchtsoord na de oogsttijd door de aanwezigheid van zowel dekking als voedsel. Op een aantal percelen is dit éénjarige opvangranden-pakket afgesloten. Deze beheersvorm blijkt zeer effectief te zijn. Van september tot en met december 2005 werden in totaal 61 hamsterburchten in deze stroken aangetroffen. Buiten de reservaatgebieden en buiten de opvangstroken werden in totaal 135 burchten gevonden. Dit is beduidend hoger dan in voorgaande jaren.

DUKSTRA, V.A.A. & G. KURSTJENS, 2006. Toekomst voor de Bever in Limburg. Eindrapport monitoring 2002-2005 en evaluatie.

VZZ-rapport 2006.09. Vereniging Zoogdierbescherming VZZ, Arnhem (68 pp.). ISBN 90 73162 79 3. Rapport is op te halen van de internetpagina www.stichtingark.nl. Kijk hiervoor onder 'Wat kunnen wij voor u doen', Bibliotheek, 'downloads'. Tussen 2002 en 2005 is het project Toekomst voor de Bever in Limburg uitgevoerd. Doelstelling was de vestiging van minimaal 15 extra volwassen Bevers, succesvolle voortplanting op minimaal vier locaties eind 2005 en het op termijn verkrijgen van een duurzame populatie in Limburg. Hiervoor zijn in drie jaar tijd op tien locaties beverfamilies afkomstig van de Elba uitgezet. Het rapport doet verslag van de resul-

taten van het project en besteedt aandacht aan de populatie-ontwikkeling en het effect van de Bevers op hun leefomgeving, zowel in ecologische als maatschappelijke zin. Ook wordt ingegaan op de publiciteit rondom het project en de behaalde resultaten. Hieruit blijkt dat de toekomst voor de Bever in Limburg er rooskleurig uitziet. Het aantal bevers groeide spectaculair; van ongeveer tien bevers in 2002 naar rond de

vijftig dieren van minimaal één jaar oud in 2005. Het aantal vestigingen steeg van negen in 2002 naar ongeveer 30 territoria in 2005. Er werd op zes locaties voortplanting vastgesteld. Voor 2010 wordt dan ook verwacht dat de beverpopulatie in Limburg bestaat uit 60 tot 100 dieren en dat ook spoedig contact zal zijn met de populaties buiten Limburg.

Wie zijn rapport, boek, etc. opgenomen wil zien in deze rubriek, kan een literatuurverwijzing met een korte inhoudsbeschrijving en bestelwijze opsturen noorderdoctieo.v.v. 'recent verschenen'. De publicaties moeten betrekking hebben op voor Limburg relevante onderwerpen.

De meeste in deze rubriek besproken rapporten kunnen worden ingezien bij het bureau van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Graag even van te voren bellen of iemand oonwezig is (tel. 0475-386470).

GUIDO VERSCHOOR